

Herr major Vidkun Quisling,

Oålo.

Kjære major Quisling.

Takk for brevet. Det var beklagelig at jeg ikke fikk høve til aa treffe Dem, men intet aa gjøre med det. Haaper at anledningen kommer senere ,naar De kommer paa Nord-Norgestur . Dessverre traff jeg ikke dr.Lunde heller, men hørte om ham flere steder. Hans foredrag har hatt god virkning ,har jeg inntrykk av. Saaledes kom jeg tilfeldigvis til aa prate med en arbeider fra Vardø paa hurtigruten fra Hønningsvaag . Han viste sig aa være kommunist , men hadde likt Lunde svært godt , var forbauset over at NS virkelig var slik som Lunde fremstillet det. Etter foredraget hadde han truffet Lunde paa baaten og de hadde pratet sammen saa han fikk spørsmålet yderligere utdypet . Og det saa ut til at han likte aa prate med "Nazipresten fra Vadsø " ogsaa . Han forstod at baade borger-og marxistpressen hadde drevet en svær løgnkampanje mot NS. -

Da jeg kom hjem ,blev jeg meget overrasket ov r aa finne brev fra en studiekamerat ,som jeg ikke har hatt forbindelse med paa 5-6 aar. Brevet var av den art ,at jeg simpelthen har tatt kopi av det og sender Dem kopien. Det er et eksempel blandt de mange paa hvordan innstillingen er hos en rekke yngre prester. Lehmanns er vel den klareste. At han skriver til mig ,og at han skriver som han gjør, viser at det brenner i ham. - Jeg vedlegger ogsaa gjenpart av mitt svar. -

Jeg er forvissset om at NS vil bli en veldig folkebevegelse med rot i norskdom og kristendom , bare det kommer klarere til uttrykk at vi absolutt avviser det germanske hedenskap og at NS respekterer kirkens og kristendommens egen t .

Akkurat nu er vi inne i en skjebnesvanger tid. -

Spørsmålet som nu i den nærmeste fremtid vil avgjøres er dette: Skal kristenfolket gaa inn for et kristelig folkeparti eller skal det kunne gaa inn for Nasjonal Samling. Stort sett er nemlig de fleste ferdig med de gamle borgerlige partier.

Mange har staatt forventningsfulle overfor NS ,mange sympatiserer med en rekke av NS programposter ~~fixxxx~~ men de vaager ikke gaa inn fordi de er redd nyhedenskapet. - Og her har Hans S.Jacobsen gjort vaar bevegelse en stor bjørnetjeneste. Han har vært med aa røkke den tillit som etterhaanden var bygget op ved Deres , Kjeld Ståbs og Gulbrand Lundes virksomhet . Og det fatale er at han saavidt jeg kan skjønne har faatt en del etterplaprere blandt guttene i slyngelalderen. Bj. Gran feks. - Deres brors artikkel i "T.T." som selvfølgelig i og for sig ikke har noe hverken med Dem eller NS aa gjøre , har gjort folk opmerksom paa at ogsaa i Norge er der dem som vil arbeide for Rosenbergs og Hauers hedenskap. - Og da NS i mange ting minner om nazismen er det i og for sig ikke rart at folk er paa vakt naar det gjelder de dyreste livsverdier. -

Jeg ~~men~~ mener derfor at der nu maa sendes ut en offisiell uttalelse, som inneholder ikke bare en positiv tilslutning til vaart program: " Kristendommens grunnverdier vernes " , men en klar ~~klar~~ avstandtagen , en bestemt avvisning av den germanske trosbevegelse , med den følge dette vil faa overfor personer innen vaar bevegelse . - Det er bedre aa faa en liten avskalling nu og til gjengjeld faa strømmen av folket , enn aa beholde efteraperne og dermed skape usikkerhet og samvittighetsuro hos dem innen bevegelsen som holder kristendommen som det høieste , saa de maa gaa og dermed lede folkestrømmen bort fra NS. -

Likesaavisst som NS ikke tillater en marxist aa være medlem ~~medlem~~ , like klart maa det kunne sies at de som vil befatte sig med det nytyske hedenskap eo ipso maa gaa ut av NS. - Før denne klarhet gjennomføres konsekvent vil vaar bevegelse ikke ha den fulle slagkraft. - Tenk paa den sterke kristelige fornyelse som nu gaar over Norge.

eldige aandelige kraftmengder kan ledes inn i NS , bare den klare vei
aapnes, saa de kristne ser at der ikke vil bli øvet diktatur over deres
tro, og virksomhet i overensstemmelse med dette , og at folket, som før,
i skolen vil faa beholde kristendomsundervisningen og dermed den kriste-
lige livsanskuelse som grunnlag for folkets liv. -

Paa dette omraade har vaar bevegelse m.h.t. klarhet noe aa lære av
den tilsvarende finske bevegelse.

Alt det som jeg her har fremført er baaret frem av kjærlighet til
vaar sak og vaart folk .

For aa understreke hvor pæker situasjonen er , vil jeg nefne en
ting som jeg vil be maa bli behandlet helt konfidentielt. Jeg var nylig
paa et prestemøte paa et sted syd for Tromsø. Der blev bare drøftet
kirkelige og teologiske og personlig kristelige spørsmål. Men efter
møtet var vi ~~invitert~~ invitert til et privat samvær. - Her var det noe
som brøt frem med veldig makt : Hvad skal vi gjøre med den politiske
situasjon? Vi kan ikke sitte med hendene i fanget lenger. De gamle borger-
lige partier fører ikke frem , heller ikke marxismen . Skal folket reddes
maa der dannes et parti med et sterkt sosialt preg og samtidig bygget
paa kristelige prinsipper. ^{Man omhullet hos mange} Man merket hvor det brant i sinnene.

Her var vesentlig unge prester. - Det var mig som tok spørsmålet op paa
et lignende samvær ifjor .Jeg tok fatt paa dem for deres passivitet og
gikk inn for NS. - Nu hadde det arbeidet i deres sinn et aar.

Men NS turde de ikke gaa inn for. Tyskland skremmer ,var omkvedet.

Kristendommens ideologi maa være den grunnleggende og overordnede .

En av dem sa til mig: Kan du overtude mig om at NS vil gi kirken frihet
til aa virke i overensstemmelse med sin egenart og ogsaa la sin politikk
bestemme av kristelig-etiske grunnsetninger ,saa skal jeg gaa inn.

Jeg gjorde hvad jeg kunde. Men de syntes programpunktet om kristendom-
mens grunnverdier var for vagt og lite bestemt . "Hitler hadde noe lignen-
de ,men se nu." - Jeg er stygt redd for at mange kommer til aa gaa
aktivt inn for Kristelig folkeparti, dersom da ikke der kommer en klar
uttalelse fra NS , hvor stillingen til statskirken,bekjennelsen,

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
Kristendomsundervisningen i skolen , kristendommens egenart og absolut-
het , samt mot det nordiske hedenskap tydelig markeres.

Jeg tillater mig derfor -som jeg tror i overensstemmelse med NS
prinsipp om kultur -og næringsting - aa foreslaa at Kjeld Stub faar i
opdrag aa arbeide med denne sak sammen med oss andre prester , slik at
der kunde formes en klar uttalelse som kunde forelegges Dem til gran-
sking og godkjennelse : Selvsagt maatte forutsetningen være at Stub hele
tiden stod i kontakt med Dem. Tilslutt skulde da uttalelsen kunde sendes
ut undertegnet av Dem og signert av Kjeld Stub.

Med NS-kamphilsen

Deres hengivne

Martin Tjebk

Oslo den 15/8 1935. Cam.Coll.vei 9V (Foss)

Kjære venn.

Det er ein tanke eg lengje hev havt at eg vilde setje meg i samband deg til eit brevsifte um kristendom og politikk. Eg hev lengje vore klar yver at det ikkje finnst noko umkverve av livet der ikkje kristendommen hev sitt ord aa segja, og at dette ordet er einaste løisingi for baade den sosiale, den kulturelle og den politiske problemstillingi. For berre ved aa bli sett i høve til Kristus, "Sanningi", kann ei sak komma i sitt fulle og sanne relieff.

For eit par aar sidan skreiv eg eitpar artiklar um kristendom og ~~politikk~~ kultur, serleg med omsyn paa maalstriden, kannskje du las ein av dei i "Dagen".

Denne problemstillingi hev etter kvart vorte innordna under eit vidare syn, det politiske, etter ein studievetter i Tyskland og Sweiz. Upphaldet i Tyskland fekk meg til aa sjaa med ei ny interesse paa politikk, eg fekk sjaa som aldri fyrr kva eit maalmedvete styre kann gjera utav eit folk, kor det kann tøyne last og utakt og mange yvergrep, setje inn i folket ein ny, veldug energi, og gjeva det ein orden og slagkraft, ei fortetta samkjensle, ei sjølvlaus oppofring for Rikjet av den einskilde, som er noko uana hjaa oss.

Men i og med denne ofseløge engageringi av livskreftene fekk eg og merke kva for velduge principielle ting det gjeng um i politikken, kva for avgrunnar som opna seg for den som tok desse tingi aalvorleg. Det lagnadstunge ved den politiske religiøsiteten opna seg for meg, anten han tok formi fraa den franske revolusjonen, liberalismen, eller fraa Marx eller fraa Rosenbergs nyheidenskap. Eg fekk sjaa kor ovviktig det var for den kristne kyrkja aa kunne styre rett millom alle desse skjeri utan aa bli sitjande paa noko av dei.

Det kom snart fyre meg kor tom og gagnlaus liberalismen med sin for oss kristne meiningslause kulturoptimisme var for vaart folk, og likeeins kva for umenneskjeleg og livstynande makt marxismen er med sin materialis-

en som eit framsteg. Det at Nazismen ikkje berre er , men og medvete vil
veraxx religiøs , ter seg som noko langt meire realt enn hjaa dei andra
og riv og folk med seg i ein langt høgre grad, med ei sterkare og gladare
yvertyding.

Eg fekk soleis den tanken at noko i denne leidi laut vera vegen for
vaart folk og, det som kunde faa burt den alles kamp mot alle som med lid
so
under , og aga den tuktløysa som raar paa so mange hald. Berre det var eg
klarar yver, at ei klar kristelig leidretting , ein fullkristelig ideologi
laut liggje oppunder, um ein slik politikk skulde bli til signing for oss.

Daa eg las um Ns her heime , og den tilslutnaden denne flokken hadde
fengje fraa kyrkjelig hald ved Kjeld Stub og ved deg , so tok eg paa aa
undrast um denne norsk e nazismen kannskje kunde faa form av ein kristen
politisk reisning , og fekk interesse av aa setje meg i samband med deg
for aa høyre kva grunnar du hadde havt til aa slutte deg til dette par-
tiet og kva voner du gjorde deg um det. Difor er det eg bed deg um dette
brevskiftet. Eg trur eg kjenner deg for det at du ikkje vil setje deg
imot det , og segjer paa fyrehand takk for svar.

Ein tysk teolog som eg set sers høgt er Gogarten . Eg er nett no til
endes komen med hans "Politische Ethik", og vil etter kvart herme mykje av
det han lærer , um du hev interesse av det , etter som mitt eigje syn er
sterkt farga av hans . At me dryfte desse tankarne og , kunde eg tru vil
vera utbyterikt for oss baae. Eg held dette verkef for aa vera beintfram
ei skattkiste for den kristen som vil taka sitt kristelige andsvar paa
dette umkvervet. Kann hende du kjenner han og?

Eg hev fylgt litt med i "Nasjonal Samling", og set noko av Quisling
um stoda til kristendomen som undrar meg, det er i programmet fraa Sta-
vanger . I "T.T." for idag (15/8) stend eit stykke av ein dr.J.Quisling
som er heilt tysk-religiøst. Veit du kven denne J.Q . er ? Mitt inntrykk
er at NS held paa aa avsløre seg som rein nazisme gjennom desse innleggi,
og eg undrast um det framleis kann lata seg gjera aa vende det i ei ekte
kristeleg lei og vilde naturlegvis gjerne vita kva du meiner um det. Du
kjenner vel noko nærare til Quisling og , sidan du er med i partiet. Det

ett alvorleg spørsmål for meg , for dersom NS skulde syne seg for meg aa tilsvare dei kristelege kravi til politikk, tenkjer eg paa aa gange inn i det.

Tilslutt, for at ikkje heile brevet skal bli berre spørsmål, vil eg faa koma med sume av mine grunntankar um politikk med det same, og vil gjerne høyre kor du lik r dei.

Staten er den ordning som er innsett av Gud til vaar tukt. Han er ein tenar for Guds langmod med oss i denne verdi, medan me ventar paa den som skal koma. Han skal halde oss i live fysisk og moralsk , men ikkje religiøst , absolutt ,evig. Dette siste er det berre kyrkja som kann gjeva gjennom tilsegjingi av syndeforlatingi for Jesu skuld og barnekaars -anden til Guds born.

Me menneskje liver her under stendig trugsmaal ~~fraxx~~ av tyningsmakti, sjølvsykja og det vonde samvitet. Denne makti fører til undergangen av den menneskjelege eksistens, til dauden. Ho kann og kallast Guds vreide. Ho ter seg i det at det gode alltid møter oss i formi " Du skal" ,m.a.o. som ei fordøming."Lovi slær i hel". Dersom denne makti slapp laus direkte , vilde ho gjera ende paa oss med det same , me vilde sige ånn i kaos og eta kvarandre upp, og vilde søkkjast ned i fortvilning under domen aat det vonde samvitet.

Men no hev Gud i sin naade late denne makti møte oss i "nedtransformert form", avdøyvde , slik at ho i staen for aa drepa oss fyrebils gjer det motsette , held oss i live , nett som atmosfæren døyver solstraalane. Og denne avdøyvde formi for Guds rettferdige vreide, det er nettuop staten. Staten hev sine grunnmoment nett i denne tyningsmakti , makti yver livet og yver samvitet , straff og skuld, Avdøyvingi ligg i det at Staten berre forpliktar menneski paa deira gjerningar , ikke paa til-drevi(motivi). Staten vil berre skapa ein modus vivendi millom vonde menneskje , ikkje gjera oss gode, med ved sjølve sin eksistens som straf-fande makt vil han halde samvitet vakje og minne oss um at me e r vonde av natur. Han tek sjølv tyningsmakti i si teneste ved aa døme folk skuldige og straffe dei , i uttraste fall paa livet , men er soleis ein sikk-ringsventil for henne so ho ikkje sprengjer heile tilvera. Paa denne visi

Staten samstundes ein tenar for Lovi , ein "tuktemeister til

Kristus" ,og eit klaart uttrykk for meiningi med Lovi. Lovi som ei politisk lov og ikkje ei religiøs , ein modus vivendi for dette jordlivet som likevel ender med dauden og ikkje nokon himmelstige eller nokon veg til rettferd for Gud av evig art.

Med umsyn paa sovore ytre ,borgarleg rettferd kunde det nyttast um staten det ordet i Tit.2,11-13, at han"upptuktar oss til aa leva visleg og rettferdig og gudeleg i denne verdi , medan me ventar paa opehberringi av vaar frelsar Jesu Kristi herlegdom." Rett etter kjem markande nokk i e 3dje kapitlet oppmaningi um aa vera styremaktene undergjevne.

Ein slik politikk "medan me ventar" skulde daa vera ein rett kristeleg politik . Til aa halde denne ideologien klar treng staten kyrkja ikkje til aa herske yver seg ,men til aa tene seg og vise staten til aa gjera si plikt i sitt verdslege regimente, som kyrkja gjer si i det aandelege.

Paa den andre sida er daa staten tent med aa verje kyrkja som ei rett evangelisk kyrkje , som klaart held uppe sanningi um vaar syndige natur og frelsa for Gud einaste ved tru paa Kristus og ikkje paa oss sjølve, for hev ikkje staten kyrkja til aa preike sanningi for seg ,misser han sitt eigje idegrunnlag og sin verkelege eksistens ,og gjer gjeng yver til aa tene avgudar og d rmed til aa øydeleggje seg sjølv. Ein slik gjensidug kontroll millom stat og kyrkje , at kyrkja viser staten ein plikt som tenar for lovi og staten paa si side forpliktar kyrkja paa vedkjenningi , som det skjer i vaar statskyrkje , held eg under dei nærverande umstende for det ideelle.

Men so lyt det fraa kyrkja si sida protesterast paa det kraftigaste mot all falsk ideologi for politikken , anten dei no kallar han "social rettferd"(liberalismen) ,"proletariatets diktatur " eller "tjodskap "(Vølkstum), i det heile all ideologi som byggjer paa vaare menneskelege ibuande rettar og ikkje paa lovi , paa skyldugskap og skyldnad, aat den einskilde og aat staten.

Beste helsing fraa din gamle ven

Eigil Lehmann
(sign)

Vadsø den 3. september 1935.

Kjære venn.

Jeg er nettop kommet hjem efter en tre måneders permisjon sydpaa og blev baade overrasket og glad over aa faa brev fra dig. Enda mere glad blev jeg efterhvert som jeg leste . - Dessverre har jeg liten tid akkurat nu til aa gaa inn paa spørsmålet i hele sin bredde . jeg har meget aa staa i efter permisjonen, og skal bl.a. skrive et stykke til et julehefte og ha sendt det ån av de første dager . Derfor kan jeg nøie mig med aa sende dig etpar artikler som jeg har skrevet i NS dagavis i Stavanger - " Vestlandets Avis" . Av disse stykker vil du kunne slutte dig til min innstilling. K.h.l. vaar førers stilling til kristendommen > aa var re ferert i NS, noe ufullstendig. Jeg har korrespondert med ham meget angaaende dette spørsmaal . I et av sine brev til mig skriver han bl.a.: " De skriver i Dagsartikkel i Nord-Norges Avis for 30. sept. 33: " N.S. er overbevist om at kristendommen er en samfundsbevarende kraft, en fornyende og lysheds makt i folket og vil i erkjennelsen av dette arbeide for aa trygge kristendommens stilling i samfundslivet. NS vil ta avgjort standpunkt ^{mot} fra haan og spott av kristendommens religiøse og moralske livsverdier." og det kan jeg med gl. de under- skrive ."

In konsekvens av dette er at en mann som Hans S. Jacobsen, dess , som startet et nasjonalt tidsskrift "Ragnarok" uten aa stille det under NS kontroll, blev stillet stolen for døren fordi han tok til aa vase med lysk trosbevegelse. Han er nu gaatt ut av NS. Vi som politisk sympatis rer med NS prinsipielle syn paa sam-

fundet maa gjøre en positiv innsats for bevegelsen ved aa seaa aktivt inn for dens ideer . Vi maa være villig til aa vaare skinnet og ikke bare staa som tilskuere . Naar vi gjør en positiv innsats her, har vi ogsaa moralsk rett til aa gjøre det prinsipielt kristelige syn paa forholdet mellem stat og kirke gjeldende , likesom vi ogsaa fordrer klar avstandtagen fra den ny-
f. danske bevegelse. - Jeg vet at det nytter. Jeg har positive beviser for det. -

Det fatale for i Norge er at storeparten av prestene og kristenfolket henger fast i det liberalistiske samfunnsyn og gaar der med planer om et sarkalt kristelig folkeparti , men det blir bare en ny lapp paa liberalismens gamle utaltte blodeben.

Jeg ser nettopp NS som den bevegelse der er baren av den nye tids politiske og sociale ideer . Der er det vi skal se inn som kristne , slik som de finske pietister gjør det. -

Jeg ønsker dig velkommen til vaar felles kamp . Snakk med Kjeld Stab .Hils ham fra mig. Ta dig gjerne en tur til Quidling ogsaa. Jeg vil gjerne fortsatte aa korrespondere med dig . Besvevre, har jeg hatt altfor liten anledning til aa gjøre forholdet slik som du under veiledning av "Leitische Ethik" . Alle gode raad og vink tar jeg mot med takk.

I all hast.

Hjertelig hilsen

Din hengivne

F.O. Sogneprest i Naara Hognestad , sogneprest i nat Gaelmøyden, sogneprest Naaron Hovlin , res.kap. Olay, er ogsaa med . Dessuten kjennar jeg flere som er sterkt interessert og sympatisk stemt. f.eks. sogneprest H.Slotten i Alta. Sogneprest Aandstad paa Kirken somin gode venn og naboprest, har holdt "NS" lenge. ES.